Preliminarus ES-JAV prekybos susitarimas

2025 m. rugpjūčio 21 d. ES ir JAV išplatino bendrą pareiškimą, kuriame pateikiami pagrindiniai preliminaraus ES-JAV prekybos susitarimo (*Framework Agreement*) elementai. Tai dar nėra galutinis teisinis susitarimo tekstas, jam pasiekti vyks atitinkami vidiniai ES ir JAV procesai, tačiau tikimasi juos užbaigti greitu metu. Kartu paliekama galimybė toliau plėsti rinkos prieigą bei gilinti prekybos ir investicijų santykius.

JAV įsipareigojimai:

- ES pagamintoms prekėms taikyti didesnį iš dviejų galimų tarifų – 15% arba MFN, jei pastarasis didesnis nei 15%.
- Daliai ES produktų taikyti tik MFN tarifą: nepasiekiami (*unavailable*) gamtos ištekliai, visi orlaiviai ir jų dalys, generiniai vaistai bei jų sudedamosios dalys ir cheminiai pirmtakai (galios nuo 2025 m. rugsėjo 1 d.).
- Tęsis svarstymas dėl kitų prioritetinių sektorių įtraukimo į prekių, kurioms taikomas tik MFN tarifas, sąrašą.
- JAV ketina užtikrinti, jog ES pagamintoms prekėms farmacijos, puslaidininkių ir medienos sektoriuose muitas neviršytų 15% (derybos tęsis).
- ES automobiliams ar jų dalims galios 15% arba didesnis MFN tarifas (nebus taikomi 232 skyriaus muitai). (**Įsigaliojimas siejamas su ES muitų panaikinimu tam tikram importui iš JAV.)*

ES įsipareigojimai (ketinimai):

- Panaikinti tarifus JAV pramonės prekėms ir suteikti prioritetinę rinkos prieigą plačiam JAV jūros gerybių ir žemės ūkio produktų asortimentui (įskaitant pieno produktus, kiaulieną, vaisius, daržoves, sėklas).
- Įsigyti JAV suskystintas gamtines dujas, naftą ir branduolinės energijos produktus, kurių pirkimų vertė iki 2028 m. sieks apie 750 mlrd. JAV dolerių.
- Įsigyti ne mažiau kaip 40 mlrd. JAV dolerių vertės JAV dirbtinio intelekto lustų ir bendradarbiauti su JAV priimant ir išlaikant technologijų saugumo reikalavimus.
- Skatinti bei palengvinti transatlantines investicijas. Tikimasi, kad Europos įmonės iki 2028 m. papildomai investuos 600 mlrd. JAV dolerių strateginiuose JAV sektoriuose.
- Ženkliai padidinti karinės ir gynybinės įrangos įsigijimą iš JAV.

Bendri įsipareigojimai:

- Siekiama abipusiškai pripažįstamų automobilių standartų priėmimo.
- Toliau derėsis dėl plieno, aliuminio ir jų išvestinių produktų tarifų siekiant apsaugoti JAV ir ES rinkas nuo pertekliaus (*overcapacity*), bet kartu užtikrinti tiekimo grandinių veikimą (gali būti įvestos tarifinės kvotos).
- Toliau derėtis dėl kilmės taisyklių, siekiant tinkamo šio susitarimo įgyvendinimo.
- Kartu spręsti netarifines kliūtis maisto ir žemės ūkio produktų prekyboje, įskaitant sanitarinių sertifikatų reikalavimų supaprastinimą kiaulienai ir pieno produktams.
- Stiprinti bendradarbiavimą ir veiksmus, trečiosioms šalims pritaikius kritinių mineralų ir panašių išteklių eksporto apribojimus.
- Stiprinti ekonominio saugumo politikos suderinimą, siekiant didinti tiekimo grandinių atsparumą ir inovacijas, imantis papildomų veiksmų sprendžiant trečiųjų šalių ne rinkos (*non-market*) politiką (įskaitant trečiųjų šalių ne rinkos praktikos, nesąžiningos konkurencijos ir neskaidrumo viešuosiuose pirkimuose sprendimą).
- Netaikyti nepagrįstų skaitmeninės prekybos ribojimų.